

ΚΑΛΛΙΕΡΓΩΝΤΑΣ ΦΤΩΧΕΙΑ — ΘΕΡΙΖΟΝΤΑΣ ΚΕΡΔΗ

Ευρωπαϊκές τράπεζες και επενδυτές κερδοσκοπούν με τα τρόφιμα και την υφαρπαγή γης

Τράπεζες, ταμεία συντάξεων και ασφαλιστικές εταιρείες ουσιαστικά τζογάρουν με τα διατροφικά προϊόντα και οι ζημιές και τα κέρδη τους ανέρχονται σε δισεκατομμύρια δολάρια.

Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί είναι κι αυτοί στο παιχνίδι, αφού άμεσα ή έμμεσα χρηματοδοτούν την υφαρπαγή γης.

Δεδομένων των περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων αυτών των δραστηριοτήτων, είναι ξεκάθαρο ότι ο ρόλος των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών οργανισμών στο πεδίο αυτό πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω. Η παρούσα σύνοψη της έρευνας της Friend of the Earth επιχειρεί μια επισκόπηση των δραστηριοτήτων ορισμένων ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών οργανισμών που παίζουν καθοριστικό ρόλο. Στόχος είναι να αποδειχθεί τεκμηριωμένα η εμπλοκή σημαντικών ευρωπαϊκών τραπεζών, ταμείων και ασφαλιστικών εταιρειών, να αφυπνισθούν οι ενδιαφερόμενοι και να αναγκαστούν οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να παραδεχτούν τον ρόλο τους στη διατροφική κρίση.

Με τις διεθνείς χρηματαγορές σε θυελλώδη κατάσταση, τα "προθεσμιακά συμβόλαια, ή αλλιώς, αποδόσεις κεφαλαίων"(1) αγροτικών εμπορευμάτων φαντάζουν ολοένα και πιο ελκυστικά στους επενδυτές κερδοσκόπους. Δισεκατομμύρια ευρώ και δολάρια πηγαινοέρχονται στις αγορές, προκαλώντας απότομες ανατιμήσεις στα τρόφιμα, οδηγώντας τα σε πολύ ψηλές τιμές για τους καταναλωτές. Κι ενώ οι υψηλές τιμές των τροφίμων χτυπούν περισσότερο τους πιο ευάλωτους, απειλώντας το δικαίωμά στην

τροφή, οι αιφνίδιες μετακυλίσεις των τιμών έχουν επίπτωση στους φτωχούς αγρότες που προσπαθούν να διατηρήσουν ένα σταθερό εισόδημα.

Με την τεράστια διόγκωση της χρηματοπιστωτικής κερδοσκοπίας οι τιμές δεν καθοδηγούνται πλέον από την προσφορά και τη ζήτηση, αλλά και από τις δραστηριότητες των κερδοσκόπων και την απόδοση των επενδύσεών τους. Με άλλα λόγια, οι τιμές των τροφίμων έχουν οδηγηθεί τα τελευταία χρόνια στα ύψη λόγω της εξάρτησής τους από τα χρηματοπιστωτικά παιχνίδια, ενώ η συχνότητα και η κλίμακα των διακυμάνσεων στις τιμές τους αυξάνεται ραγδαία.

Με τη σειρά τους, οι αυξημένες τιμές των τροφίμων και οι απότομες ανατιμήσεις τους έχουν συμβάλει στην αύξηση του κόστους ζωής των καταναλωτών στο Βορρά και έχουν οδηγήσει στην αύξηση της πείνας και της φτώχειας στον κόσμο. Τα φτωχά νοικοκυριά, που αναγκάζονται πλέον να ξοδεύουν περισσότερα για τρόφιμα, έχουν ως εκ τούτου πολύ λιγότερα να διαθέσουν για τις υπόλοιπες βασικές τους ανάγκες, όπως η υγεία και η εκπαίδευση. Το 2008 αντιμετωπίσαμε μια παγκόσμια διατροφική κρίση με την εκτίναξη των τιμών του ρυζιού, του σιταριού και του καλαμποκιού.

Σε 25 χώρες ξέσπασαν οι λεγόμενες διατροφικές εξεγέρσεις, ενώ, σύμφωνα με επίσημα δημοσιεύματα, πάνω από 100 εκατομμύρια άνθρωποι επιπλέον των προηγούμενων μετρήσεων υπολογίστηκε ότι άγγιξαν το όριο του υποσιτισμού ή και της ακραίας ανέχειας. Μετά από μια παροδική επάνοδο των τιμών το 2009 στα προηγούμενα επίπεδα, οι τιμές έφτασαν πάλι σε ύψη-ρεκόρ τον Ιούνιο του 2011.

Με τις υψηλές τιμές των τροφίμων και την αυξημένη ζήτηση για αγροκαύσιμα και πρώτες ύλες, η μεγάλης κλίμακας υπαρπαγής καλλιεργήσιμης γης από τις εταιρείες στις υπό ανάπτυξη χώρες αυξάνεται κι αυτό, απειλώντας την καθημερινότητα και τη διατροφική αυτοδυναμία πολλών κοινοτήτων. Η υπαρπαγή γης μεταφράζεται ως εταιρικές συμφωνίες [αγοράς καλλιεργήσιμων

εκτάσεων] οι οποίες δεν σέβονται καθόλου τα δικαιώματα των τοπικών κοινοτήτων και των ανθρώπων που χρησιμοποιούν τη γη. Οι συμφωνίες αυτές συχνά συνάπτονται χωρίς τη συναίνεση των ενδιαφερόμενων, παραβιάζουν ή καταπατούν τα εθιμικά τους δικαιώματα επί των χωραφιών, οδηγούν στην απώλεια πρόσβασης των αγροτών στους φυσικούς πόρους, δεν υλοποιούν τις υποσχέσεις τους περί θέσεων εργασίας και ανάπτυξης, δημιουργούν εξαθλιωμένους ακτήμονες και συχνά σχετίζονται με πρακτικές βίας και τρομοκράτησης.

Με την υπαρπαγή της γης, οι αγρότες, οι μικροκτηματίες και οι τοπικές κοινότητες συχνά χάνουν τη δυνατότητά τους να καλύψουν τις διατροφικές τους ανάγκες και /ή την πρόσβασή τους σε τροφή τοπικής παραγωγής, εξαιτίας π.χ. της στροφής σε καλλιέργειες κερδοσκοπικές όπως η καλλιέργεια *jatrofa* (ελαιούχο φυτό) για αγροκαύσιμα. Η αλλαγή στη χρήση της καλλιεργήσιμης γης μπορεί να έχει και περιβαλλοντικές επιπτώσεις, αυξάνοντας π.χ. τη χρήση του νερού, ιδιωτικοποιώντας τη διαχείριση του νερού και αυξάνοντας τη χρήση των παρασιτοκτόνων.

Οι μικροϊδιοκτήτες που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τη γη τους μετοικίζουν σε περιοχές οικολογικά ευαίσθητες και συχνά οι αλλαγές στη χρήση της γης έχουν ως αποτέλεσμα την αλόγιστη υλοτομική δραστηριότητα και τη βλαβερή επέμβαση στα δάση, την καταστροφή της βιοποικιλότητας και τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου...

Εταιρείες, ταμεία και κρατικοί οργανισμοί επενδύουν ολοένα και επιθετικότερα στη γη και οι λεηλασίες συνεχίζονται. Αυτό είναι το αποτέλεσμα αφενός της ανασφάλειας ως προς τα διατροφικά είδη σε ορισμένες χώρες-επενδυτές, αφετέρου των προγραμμάτων της Ευρώπης και του Βορρά για την καλλιέργεια αγροκαύσιμων και τέλος της αύξησης της αναμενόμενης καταναλωτικής δύναμης στις υπό ανάπτυξη χώρες. Ακολουθούν οι κερδοσκοπικοί εκτός παραγωγικής αγοράς, οι οποίοι, για να ξεφύγουν από την ανασφάλεια των χρηματοπιστωτικών αγορών, αναζητούν τα κέρδη τους στην αξία της γης.

Η έρευνα της Friends of the Earth διαπιστώνει ότι τόσο η

κερδοσκοπία στα τρόφιμα όσο και η χρηματοδότηση της υφαρπαγής της γης είναι ζητήματα που αφορούν και εμπλέκουν άμεσα την Ευρώπη. Φαίνεται πως μια μακρά λίστα ιδιωτικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών με έδρα την Ε.Ε. –τράπεζες, συνταξιοδοτικά ταμεία και ασφαλιστικές εταιρείες- εμπλέκονται στην αγοραπωλησία ή το μάρκετινγκ επενδυτικών προϊόντων βασισμένων στις αποδόσεις των κεφαλαίων των αγροτικών προϊόντων ή των παραγώγων τους. Ιδιαίτερα δραστήριες στον τομέα αυτόν είναι η Deutsche Bank, η Barclays, το ολλανδικό συνταξιοδοτικό ταμείο ABP, ο γερμανικός χρηματοπιστωτικός όμιλος Allianz και ο γαλλικός τραπεζικός όμιλος BNP Paribas. Ειδικά για την υφαρπαγή γης φαίνεται να εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα κι ένας σημαντικός αριθμός ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Η Allianz έχει επενδύσεις σε βουλγαρική αγροτική γη, η Deutsche Bank επενδύει σε γη στη Βραζιλία και μία εταιρεία του ιταλικού ασφαλιστικού ομίλου Generali έχει αγοράσει καλλιεργήσιμες εκτάσεις στη Ρουμανία. Άλλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί χρηματοδοτούν μεγάλες αγροτικές επιχειρήσεις που αφορούν σε αγορές ή leasing γιαών σε τρίτες χώρες: Πρόκειται για τις ABP, HSBC, Lloyds, Unicredit, AXA και Credit Agricole. Κάποιοι από αυτούς έχουν χρηματοδοτήσει αγροτικές επιχειρήσεις που συνδέονται άμεσα με αρπαγές γιαών και παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως η ABP στη Μοζαμβίκη, η AXA στην Ινδία και η HSBC στην Ουγκάντα.

Η αναφορά αυτή προτείνει μια σειρά από μέτρα που θα μπορούσαν να ρυθμίσουν και τις ευρωπαϊκές χρηματαγορές και να ελέγξουν κάπως τις πολιτικές των πολυεθνικών σχετικά με τις χρηματοπιστωτικές και επενδυτικές τους δραστηριότητες στα διατροφικά προϊόντα και τις αγροτικές καλλιέργειες. Πρέπει οπωσδήποτε να αντιστραφεί η τρομερή απορρύθμιση που έλαβε χώρα τα τελευταία 20 χρόνια και έχει επηρεάσει τόσο δραστικά τις τιμές των τροφίμων. Οι αγορές έχουν γιγαντωθεί σε σχέση με τον πραγματικό όγκο της παραγωγής των προϊόντων, προκαλώντας συνεχώς απότομες ανατιμήσεις και ολοένα και πιο μακροπρόθεσμες φούσκες.

Ένα πρώτο βήμα λοιπόν θα ήταν να επιβληθούν άμεσα μέτρα που να βελτιώνουν τη διαφάνεια στις αγορές των παραγώγων. Αυτό ωστόσο δεν αρκεί. Πολλά ακόμη μέτρα και πολλοί νέοι κανόνες προτείνονται στην αναφορά μας, στην κατεύθυνση της ανακούφισης των θυμάτων της καταστροφικής πολιτικής των χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

(1) Συμβόλαια σύμφωνα με τα οποία ένας αγοραστής και ένας πωλητής αναλαμβάνουν την υποχρέωση να αγοράσουν ή να πουλήσουν συγκεκριμένη ποσότητα μιας υποκείμενης αξίας σε προκαθορισμένη μελλοντική ημερομηνία σε προκαθορισμένη τιμή και τα οποία συναλλάσσονται σε κάποια οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά και υπόκεινται σε καθημερινή διαδικασία αποτίμησης. Ουσιαστικά πρόκειται για χρηματιστηριακό τζόγο..

Η αναφορά της Friends of the Earth εδώ

Διαβάστε σχετικά:

-Ληλατώντας αγροτική γη

-Εταιρείες γ.τ.ο. και βιοκαυσίμων στη Διατροφική Κρίση

Περισσότερα:

-farmlandgrab.org

-www.grain.org

Σχετικά άρθρα από Σόλωνα:

-Αναμένοντας την επόμενη κερδοσκοπική έλλειψη τροφίμων και άλλων βασικών αγαθών,

-Παίζοντας μονόπολη στην Αφρική

-Το παιχνίδι των αγορών με τις αγορές γαιών – Τα κέρδη πάνω από την πείνα

Πηγή/φωτό: BiotechWatch.gr

Ιανουάριος 2012

(Επιμέλεια-μετάφραση: Λ.Γ.)